
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עליית ונפילתן של האימפריות האינדיאניות - 29650

תאריך עדכון אחרון 30-06-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודים רומאניים ולטינו אמריקניים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אמנון ניר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: aninga@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שלישי 14:00 - 15:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס נבחן את הנסיבות המיוחדות אשר הובילו לעלייתה, התפשטותה, התגבשותה והתמוטטותה של האימפריה האצטקית, תוך התמקדות באופי המיוחד של שליטת המטרופולין על הפריפריה.

מטרות הקורס:

נבקש להתמודד עם השאלה המרתקת כיצד הצליחה חבורה של 500 הרפתקנים ספרדים להכניע אימפריה אצטקית משגשגת המונה מיליוני בני אדם, אשר הטילה את מוראה על עמי האזור כולו. לשם כך נבחן כיצד הנהיגה האימפריה האצטקית את שליטתה על המרחב; ונציע כי הגורם לנפילתה טמון במבנה שלה. כמו כן, נבקש להקנות מיומנויות כתיבה, קריאה ביקורתית וניתוח היסטורי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לאפיין את המבנה הייחודי של האימפריה האצטקית כאימפריה הגמונית.
- להסביר כיצד השליטה טנוצ'טיטלאן את מרותה על העמים שהיא כבשה, ללא שימוש במנגנוני שליטה ישירים, כגון רשת דרכים, מערך ביצורים וחיילות מצב ובירות אימפריאליות בפריפריה.
- לעמוד על הגורמים השונים, אשר הובילו לנפילתה של האימפריה האצטקית.
- להגדיר את התפקיד המרכזי שמילאה האלימות בשלטון האימפריאלי האצטקי.
- ליישם מיומנויות של ניתוח היסטורי וקריאה ביקורתית של טקסטים שמקורם בתרבויות הילידיות של אמריקה התיכונה.

דרישות נוכחות (%) :

100% נוכחות

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה פרונטלית מלווה במצגת, וכן דיון ומעורבות פעילה של הסטודנטים בשיעורים, על סמך חומר הקריאה המלווה כל שיעור.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1 - מיהם האצטקים?
- שיעור 2 - האולמקים: הישות המדינתית הראשונה באמריקה התיכונה.
- שיעור 3 - טהוטיוואקאן והמהפכה העירונית.
- שיעור 4 - הארץ המובטחת.
- שיעור 5 - עלייתה של הציביליזציה האצטקית.
- שיעור 6 - אגדת השמשות.
- שיעור 7 - קרבן האדם האצטקי: הטקס ומשמעויותיו.
- שיעור 8 - האצטקים: חברה מחויבת למלחמה.
- שיעור 9 - ספורט של חיים ומוות: משחק הכדור באמריקה התיכונה.
- שיעור 10 - השוק של טנוצ'טיטלאן.
- שיעור 11 - הסוחרים.

-
- שיעור 12 - מדיניות ההגנה על הגבולות.
שיעור 13 - אומנות מונומנטלית בשירות האימפריה האצטקית.
שיעור 14 - מדוע נפלה האימפריה האצטקית?

חומר חובה לקריאה:

(1) מבוא:

(2) הישות המדינתית הראשונה:

John E. Clark and Michael Blake, "The Power of Prestige Competitive Generosity and the Emergence of Rank Societies in Lowland Mesoamerica", In *The Ancient Civilizations of Mesoamerica*, Blackwell Publishers, 2000. Pp. 252-270
F. Kent Reilly, "Art, Ritual and rulership in the Olmec World". Pp. 369-399

(3) המהפכה העירונית:

Joyce Marcus, "On the Nature of the "Mesoamerican City. Pp. 49-82
George L. Cowgill, "State and Society at Teotihuacan, Mexico". Pp. 300-323

(4) הארץ המובטחת:

נחום מגד, "ראשית התקופה האצטקית", מתוך האצטקים מחנית השמש לחניות שבורות, דביר, 1996. עמ' 46-72.

נחום מגד, "הויצ'לופושלי - גיבור ואל עליון של האצטקים", מתוך המיתולוגיה האינדיאנית של מרכז אמריקה, ספרי תל-אביב. עמ' 98-108.

(5) עלייתה של הציביליזציה האצטקית:

צבי מדין, אמריקה הלטינית: על עיצובה של התודעה החברתית, מפעלים אוניברסיטאים, תל-אביב, תשס"א. עמ' 37-52.

(6) אגדת השמשות:

נחום מגד, המיתולוגיה האינדיאנית של מרכז אמריקה, ספרי תל-אביב, תל-אביב, 2001. עמ' 15-21.

(7) קרבן האדם האצטקי:

Fray Diego Duran, *The History of the Indies of New Spain*, University of Oklahoma Press, Norman, 1994. Chapter XX pp. 169-174.

Ruben G. Mendoza, "Aztec Militarism and Blood Sacrifice", In *Latin American Indigenous Warfare and Ritual Violence*, University of Arizona Press, Tucson, 2007. Pp. 34-54 .

David Carrasco, *Daily Life of the Aztecs*, Greenwood Press, Westport, 1998. Pp. 183-207 .

(8) האצטקים: חברה מחויבת למלחמה:

Barry L. Isaac, "Warfare: Goals and Battlefield Comportment", *Ethnology* Vol. 22 No. 2, 1983. Pp. 121-131 .

Barry L. Isaac, "Flowery War: A Geopolitical Explanation", *Journal of Anthropological Research* Vol. 39 No. 4, 1983. Pp. 415-432 .

(9) ספורט של חיים ומוות: משחק הכדור באמריקה התיכונה:

Michael Whittington, *The Sport of Life and Death: The Mesoamerican Ballgame*, Thames & Hudson, New York, 2001.

(10) השוק של טנוצ'טיטלאן:

(11) הסוחרים:

Bernardino de Sahagun, *General History of the Things of New Spain*, University of Utah, Salt Lake City, 1950-1982. Book 9 - The Merchants, chapters four and five. Pp. 17-25 .

Frances F. Berdan, "Principles of Regional and Long-Distance Trade in the Aztec Empire", In *The Ancient Civilizations of Mesoamerica*, Blackwell Publishers, Oxford, 2000. Pp. 191-203 .

(12) מדיניות ההגנה על הגבולות:

Michael A. Smith, "The Strategic Provinces", In *Aztec Imperial Strategies*, Dumbarton Oaks Research Library and Collection, Washington D.C, 1996. Pp. 137-150 .

(13) אומנות מונומנטלית בשירות האימפריה האצטקית:

Esther Pasztory, *Pre-Columbian Art*, London, 1998. Pp. 82-97 .

(14) מדוע נפלה האימפריה האצטקית?

צבי מדין, כיבושה של האימפריה האצטקית: מיתוס, פרגמטיזם ואימפריאליזם, משרד הביטחון ההוצאה לאור, תל-אביב, תשנ"ח. עמ' 94-124 .

Matthew Restall, *Seven Myths of the Spanish Conquest*, Oxford University Press, New York, 2003. Pp. 1-26 .

חומר לקריאה נוספת:

נחום מגד, האצטקים מחנית השמש לחניתות שבורות, דביר, תל-אביב, 1996.

נחום מגד, המיתולוגיה האינדיאנית של מרכז אמריקה, ספרי תל-אביב, תל-אביב, 2001.

צבי מדין, כיבושה של האימפריה האצטקית: מיתוס, פרגמטיזם ואימפריאליזם, הוצאת משרד הביטחון, תל-אביב, 1998.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 90 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 10 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

אין צורך בידע קודם על הנושא